पक्षता 1 Alliance, partisanship. –2 Adherence to a party. –3 Taking up a side or argument. –4 Forming a part of. –5 Maintaining or defending a thesis. –6 The essential nature of a proposition. –7 Being the minor term or subject of a syllogism.

पक्षतिः *f.* 1 The root of a wing; अलिखच्चञ्चुपुटेन पक्षती N. 2. 2; खड्गच्छिन्नजटायुपक्षतिः U. 3. 43; Si. 11. 26; पार्श्वद्वितयसंसक्तनिषण्णद्वयपक्षतौ Śiva B. 29. 16. –2 The first day of a lunar fortnight.

पक्षवत् *a.* 1 Winged. –2 Belonging to a party. –3 Of good family, well-born; रूपान्वितां पक्षवतीं मनोज्ञां भार्यामयत्नोपगतां लभेत् सः Mb. 13. 57. 40.

पक्षस् *n.* 1 A wing. –2 The side-part of a carriage. –3 The leaf of a door. –4 The wing of an army. –5 A half or division. –6 A half month. –7 The side or shore of a river. –8 A side in general. –9 Part, view, alternative; पूर्वस्मिन् पक्षसि त्वनीका विपरिवर्तते ŚB. on MS. 10. 5. 55.

पक्षालुः A bird.

पक्षिणी [पक्षतुल्यौ दिवसौ अस्याः इनि ङीप्] 1 A female bird. –2 A night with the two days enclosing it; (द्वावह्वावेकरात्रिश्च पक्षिणीत्यभिधीयते). –3 The day of full moon. –4 A children's malady (पूतना); Gīrvāṇa.

पक्षिन् *a.* (–णी *f.*) [पक्ष अस्त्यर्थे इनि] 1 Winged; ये पक्षिणः प्रथममम्बुनिधिं गतास्ते Śi. 5. 31. –2 Furnished with wings. –3 Siding with, adhering to the party of. *–m.* 1 A bird. –2 An arrow. –3 An epithet of Śiva. **–Comp.** **–इन्द्रः, –प्रवरः, –राज्** *m.*, **–राजः, –सिंहः, –स्वामिन्** *m.* epithets of Garuḍa. **–कीटः** an insignificant bird. **–तीर्थम्** N. of a sacred place in South India. **–पतिः** an epithet of Sampāti. **–पानीयशालिका** a trough or reservoir for watering birds. **–पुङ्गवः** an epithet of Jaṭāyu. –2 N. of Garuḍa. **–बालकः, –शावकः** a young bird. **–मार्गः** the air. **–शार्दूलः** (in music) a kind of dance. **–शाला** 1 a nest. –2 an aviary.

पक्षिलः 1 N. of the saint Vātsyāyana. –2 A helper; Gīrvāṇa.

पक्षीकृ To appropriate, become master.

पक्षीय *a.* (At the end of comp.) Belonging to a side or party, siding with, adhering to the side of; as कुरुपक्षीयाः &c.

पक्ष्मन् *n.* [पक्ष्-मनिन्] 1 An eyelash; सलिलगुरुभिः पक्ष्मभिः Me. 94. 49; R. 2. 19; 11. 36. –2 The filament of a flower. –3 The point of a thread, a thin thread. –4 A wing. –5 The leaf of a flower. –6 A whisker (मुखोपरिस्थकेश); बाल्यात् प्रसुप्तस्य महाबलस्य सिंहस्य पक्ष्माणि मुखाल्लुनासि Mb. 3. 268. 6. –7 The hair (of a deer); निसर्गचित्रोज्ज्वलसूक्ष्मपक्ष्मणा (लसत्) Śi. 1. 8. **–Comp.** **–कोपः, –प्रकोपः** irritation produced in the eye by the lashes turning inwards. **–पातः** Closing of the eyes; also पक्ष्मसंपातः.

पक्ष्मल *a.* 1 Having strong, long or beautiful eyelashes; पक्ष्मलाक्ष्याः Ś. 3. 24. –2 Hairy, shaggy; मृदितपक्ष्मलरल्लकाङ्गः Śi. 4. 61. –3 Downy, soft. **–Comp.** **–दृश्** *f.* a woman with long eyelashes.

पक्ष्य *a.* [पक्षे भवः यत्] 1 Produced or occurring in a fortnight. –2 Siding with. –3 Lateral. –4 Changing every half month. **–क्ष्यः** A partisan, follower, friend, ally; ननु वज्रिण एव वीर्यमेतद्विजयन्ते द्विषतो यदस्य पक्ष्याः V. 1. 18.

पङ्कः, –कम् [पञ्च्-विस्तारे कर्मणि करणे वा घञ् कुत्वम्] 1 Mud, clay, mire; अनीत्वा पङ्कतां धूलिमुदकं नावतिष्ठते Ś. 2. 34; पङ्कक्लिन्नमुखाः Mk. 5. 14; Ki. 2. 6; R. 16. 30. –2 Hence a thick mass, large quantity; कृष्णागुरुपङ्कः K. 30. –3 A slough, quagmire. –4 Sin. –5 Ointment, unguent; पङ्कोऽरुणः सुरभिरात्मविषाण ईदृक् Bhāg. 5. 2. 11. **–Comp.** **–कर्वटः** a marsh, an alluvium. **–कीरः** a lapwing. **–क्रीडः, –क्रीडनकः** a hog. **–ग्राहः** a Makara or crocodile. **–छिद्** *m.* the clearing-nut tree, (कतक, the fruit of which is used in purifying muddy water); मन्दोऽप्यमन्दतामेति संसर्गेण विपश्चितः । पङ्कच्छिदः फलस्येव निकषेणाविलं पयः ॥ M. 2. 8. **–जम्** a lotus. (**–जः**) the Sārasa bird. –°जः, –°जन्मन् *m.* an epithet of Brahmā. °कोशः a lotus-bud; (स्तनद्वयम्) तिरश्चकार भ्रमराभिलीनयोः सुजातयोः पङ्कजकोशयोः श्रियम् R. 3. 8. °नाभः an epithet of Viṣṇu; सुतोऽभवत् पङ्कजनाभकल्पः R. 18. 20. **–जन्मन्** *n.* a lotus. (*–m.*) the Sārasa bird. **–दिग्ध** *a.* soiled with mire or mud. **–भाज्** *a.* sunk in mud. **–भारक** *a.* muddy, soiled. **–मण्डूकः** a bivalve conch. **–रुह्** *n.*, **–रुहम्** a lotus. **–वासः** a crab. **–शू (सू) रण** the fibrous edible root of a lotus.

पङ्कजिनी 1 A lotus-plant; अलिकुलमलकाकृतिं प्रपेदे नलिनमुखान्तविसर्पि पङ्कजिन्याः Ki. 10. 33. –2 A group of lotus plants or lotuses. –3 A place abounding with lotuses. –4 The flexible stalk of a water-lily.

पङ्कय Den. P. (पङ्कयति) To make muddy, besmear; ग्लानिदोषच्छिदः स्वच्छाः स मूढः पङ्कयत्यपः Ki. 11. 19.

पङ्कारः 1 Moss. –2 A dam, dike. –3 Stairs, a ladder, a flight of steps.

पङ्किन् *a.* Muddy, filled with mud, soiled.

पङ्किल *a.* Muddy, foul, turbid, dirty; Śi. 17. 8. **–लः** A boat.

पङ्केजम् A lotus.

पङ्केरुह् *n.*, **–हम्** A lotus; यत्पादपङ्केरुहसेवया भवानहारषीन्निर्जितदिग्गजः क्रतून् Bhāg. 7. 15. 68; विष्णुपादादि० स्तोत्रम् 13. **–हः** The crane or Sārasa bird.

पङ्केशय *a.* Dwelling in mud.

पङ्कणः The hut of a Chāṇḍala; see पक्कण.

पङ्क्तिः *f.* [पञ्च् विस्तारे क्तिन्] 1 A line, row, range, series; दृश्येत चारुपदपङ्क्तिरलक्तकाङ्का V. 4. 16; पक्ष्मपङ्क्तिः R. 2. 19; अलिपङ्क्तिः Ku. 4. 15; सहस्रधात्मा व्यरुचाद्विभक्त पयोमुचां